

Üzleti jog - 3. előadás

A jogrendszer fogalma és típusai

- **jogrendszer:** az adott állam jogszabályainak rendezett összessége
 - jog: fogalmilag több jogszabályt tételez fel
 - jogszabály: tükrözi a valóságot, igazodik a többi jogszabályhoz
 - az egész több mint a részek csoportja!
- **felosztás**
 - történelmi materializmus szerint jogtípusok:
 - ókori, középkori, újkori, legújabb kori
 - modernizációelméleti megközelítés: premodern és modern jogok (polgári átalakulás előtti és utáni jogok)
 - R. David: jogrendszer-csoportok
 - kontinentális: európai kontinens jogai (ilyen a miénk is!)
 - szocialista: "szocialista országok" joga (ma már a kontinentális egy részének tekinthető inkább)
 - Common Law: angolszász országok → precedens jog!
 - vallási, tradicionális: pl iszlám, indiai, távol-keleti, afrikai (nagyon más mint a miénk, szent könyvön alapul, teljesen más a logikája)
- **különbség:** kontinentális = törvényi jog ↔ Common Law = precedensjog
 - **Common Law**-ban nem nagyon van jogalkotás, csak jogalkamazás, és abból lesz jogalkotás
 - nincs írott büntető törvénykönyv, polgári törvénykönyv, stb
 - kötik saját korábbi döntései
 - rengeteg precedens van → *Harvard Law School Library*
 - más a jogászképzés és a jogászai előrejutás → ott sokkal bonyolultabb és hosszabb
 - angol bíró = öregember
 - **Statute Law:** írott jog is

A jogrendszer tagozódása

- két felosztás
 - közjog ↔ magánjog
 - **közjogban** - állammal kapcsolatos, "közhaszon", vertikális alá-fölé rendeltségi jelleg
 - alkotmányjog, közigazgatási jog, büntetőjog, eljárásjog, egyházjog, nemzetközi jog
 - **magánjogban** - civilekre és gazdaságra vonatkozik, "magánhaszon", horizontális mellérendeltségi jelleg
 - vagyonjog, családjog, öröklési jog, kereskedelmi jog, szerzői jog, szabadalmi jog
 - liberálkapitalizmus (régen) ↔ monopolkapitalizmus (most)
 - régen kevésbé volt beavatkozása az államnak a gazdaságba
 - keveredett jogok: gazdasági jog, munkajog, versenyjog, pénzügyi jog

- anyagi jog ↔ alaki jog (eljárásjog)
 - **anyagi jog** → jogokat, kötelességeket állapít meg
 - **alaki jog - eljárásjog** → az eljárás módját, formai lehetőségeit határozza meg
 - büntető eljárásjog
 - polgári eljárásjog
 - közigazgatási eljárás

Jogágak

- jogág: azonos típusú társadalmi viszonyokat azonos módszerrel szabályozó jogszabályok összessége
- felosztás:
 - **alkotmányjog** (régén államjog)
 - államszervezet felépítésének és működésének elve
 - állam és állampolgári jog viszonya
 - mik az állampolgári jogok
 - tiszta alkotmányjogi norma → pl választójog, állampolgárság
 - áttételes alkotmányjogi norma → pl nők hátrányát megelőző dolgok
 - **közigazgatási jog** (államigazgatási jog) → pl piroson átmentünk, stb
 - **büntetőjog** → bűnről és bűnhődésről szól
 - általános rész: bűncselekményekre vonatkozó közös szabályok (miért van joga büntetni az államnak?)
 - különös rész: definíciók a bűncselekményekre
 - **büntető eljárásjog** → büntetőjog eljárásának alkalmazása
 - állam áll szemben a terhelt-tel (a sértett csak tanú)
 - 3 főszakasz
 - nyomozás (felderítés) → gyanúsított van
 - bírósági eljárás (kiszabás) → vádlott van
 - végrehajtás → elítélt van
 - **polgári jog** → ez az üzleti jog gerince
 - vagyonjog
 - *tulajdonjog* (statikus) → a tulajdonos jogai, kötelességei (telefon az enyém)
 - *kötelmi jog* (dinamikus) → szerződés, kártérítés (eladom, ellopják)
 - *öröklési jog* (dinamikus) → törvényes, végintézkedésen alapuló (ki örökli meg)
 - személyi jog, jogi személy, gazdasági társaság
 - személyiség polgári jogi védelme
 - szellemi alkotás joga → szerzői jog, iparjogvédelem
 - **polgári eljárásjog**
 - felek állnak szemben → felperes-alperes
 - pl válóperek
 - **munkajog**
 - vegyes szakjog, szerződési jogból önállósult (mert túl gyakori)
 - kollektív → hogy szervezhetünk sztrájkot, alapíthatunk szakszervezetet
 - individuális → munkaszerződés, munkaügyi eljárás (én hogyan kell hogy melózzak)
 - 2 speciális ág → közalkalmazotti törvény, köztisztviselői-kormánytisztviselői törvény

- **családjog** → most nem külön álló, már a polgárba tartozik
- **pénzügyi jog** → pl adójog
- **mezőgazdasági jog** → tulajdonjogból lett forma, termőföld egy speciális dolog
 - földtulajdon, földhasználat, földvédelem, földgazgatás, stb
- **nemzetközi magánjog** → nem igazán jogág
 - globalizációval összefüggésben jelent meg!
 - nemzetközi konfliktusban mi a kapcsoló elv (melyik nemzet jogát vegyük?)
- **nemzetközi jog** → nem igazán jogág, inkább politikai kérdés
 - mi teszi a jogot joggá?
 - szuverenitás (van egy szuverén állam), szankció (ez büntetést szab ki)
 - nemzetközi jognál ezek nem teljesülnek
 - sok állam van, nem egy → megegyezés
 - szankció → együttműködési készség csökkentése
 - lehetőségek: külügyminiszter behívása, bojkott, háború